



ELÄVÄT PERINTÖMME

Kansallinen me aineettoman kulttuuriperinnön luetteloinnissa

Aineettoman kulttuuriperinnön luettelointi on ylijärjettä ja eurooppalaisia kulttuuriperintöpolitiikkoja heijastava, mutta kansallisella tasolla toimiva ja sitä rakentava ilmiö. Artikkelissani tutkin Museoviraston ja erilaisten yhteisöjen tuottamia aineettoman kulttuuriperinnön tunnistamiseen, vaalimiseen ja edistämiseen liittyviä materiaaleja. Huomioni kohdistuu siihen, miten kansallisuutta tuotetaan aineettoman kulttuuriperinnön hallintaan liittyvissä yhteyksissä. Olen erityisen kiinnostunut ”meisyyttä” ilmentävistä kielellisistä rakenteista ja laajemmista puhe-tavoista, joissa ”suomalaisuutta” rakennetaan.

Tutkin artikkelissani Museoviraston toimeenpanemia, aineettoman kulttuuriperinnön suojelemiseen liittyvän UNESCO:n yleissopimuksen¹ ratifioinnin (2013) myötä syntyneitä materiaaleja. Tarkastelen erityisesti vuonna 2016 avattua *Elävän perinnön wikiluetteloa*, joka on Museoviraston ylläpitämä, yhteisöllinen, talkoosikin kutsuttu internetalusta. Artikkelissani kysyn, miten aineistossa tuotetaan niin sanottua ”kansallista meitä” eli sisäryhmäisyyttä. Vastatakseni tähän tarkastelen sekä luettelointiprosessin puitteita (esim. Museoviraston tuottamia tausta-aineistoja ja muita luetteloinnin metatason kehystyksiä) että *Elävän perinnön wikiluettelon* sisältöjä, joita ovat tuottaneet erilaiset yhteiskunnalliset toimijat kuten esimerkiksi vapaan sivistystyön järjestöt. Yhdessä näistä muodostuu institutionaalisen ja vernakulaarin eli omaehtoisen rajapinnoilla tasapainotteleva kokonaisuus, joka avaa kiinnostavia näkymiä siihen, millaisia merkityksiä kansalliselle annetaan kulttuuriperintöprosesseissa. Aihe on merkittävä, sillä Suomessa kansallisuuden tuottamista kulttuuriperintöyhteyksissä on tutkittu varsin vähän². Kansainvälisen kriittisen perinnöntutkimuksen kentällä aihe on ollut jo pidempään esillä³.

Esittelen artikkelin teoreettiset lähtökohdat seuraavassa alaluvussa, minä jälkeen kuvaan lyhyesti artikkelissa käytetyt aineistot ja menetelmät. Ana-

lyysiosiossa tarkastelen ensin aineettoman kulttuuriperinnön luetteloinnin kehystyksiä eli niitä puitteita, joissa Elävän perinnön wikiluettelon artikkelit syntyvät ja joita ne peilaavat. Tämän jälkeen analysoin sisäryhmäisyyden muotoja ja merkityksiä Wikiluettelon sisällöissä, ja lopuksi tarkastelen, miten Wikiluettelossa rakentuu ”meidän” ulkopuolinen, toinen.

Aineeton kulttuuriperintö, arkipäiväinen nationalismi ja ”me”

Viimeisten vuosikymmenten aikana *perinnöstä* ja *muistista* on tullut merkittäviä käsitteitä, joilla jäsennetään jälkimodernien yhteisöjen menneisyydelle antamia merkityksiä ja menneisyys-nykyisyysuhteita⁴. Perintöilmioistä on tullut suuri eurooppalainen identiteetti-projekti, jonka avulla on rakennettu niin globaaleja, ylijäisiä, kansallisia kuin paikallisia kulttuuripolitiikan muotoja⁵. Ymmärrän *perinnön* englanninkielisen *heritagen* vastineena, yläkäsitteenä ja laajempänä ilmiönä, kun taas *kulttuuriperintö* on institutionaalisen hallinnan kielen määrittelemää⁶. Käytän tässä artikkelissa vakiintunutta käsitettä kulttuuriperintö, koska tekstini käsittelee nimenomaan kulttuuriperintöhallinnan kontekstia.⁷

Kulttuuriperintö ei ole kiinteäraijainen yksikkö tai jonkin asian sisäsyntyinen ominaisuus, päinvastoin: se tehdään ja tulee todeksi kussakin performanssissa, jossa se nimetään. Kulttuuriperintö on käsitysten ja merkityksuhteiden verkosto, joka ei synny pelkästään kielellisissä käytännöissä, vaan myös esimerkiksi kuvallisessa, kehollisessa ja äänellisessä vuorovaikutuksessa ja suhteessa materiaaliseen maailmaan.⁸ Kulttuuriperintö-sanana eteen lisätty käsite ”aineeton” on institutionaalisen kulttuuriperintöhallinnan mekanismeja, organisaatioita ja politiikkoja varten luotu määre, jolla on alun perin haluttu luoda eroa muistomerkkikeskeiseen ja aineelliseen keskittyneeseen maailmanperintöilmioon. Moniaalla on osoitettu, että tällainen jako on keinotekoinen ja suorastaan mahdoton: aineetonta ei voida erottaa aineellisesta ja toisinpäin.⁹

Artikkelissani viittaan *banaalin* eli *arkipäiväisen nationalismin* tutkimuksiin, joissa huomio kiinnitetään arkipäiväistyneisiin, itsestäänselvinä pidettyihin ja monella tapaa hiljaisiksi jääviin elementteihin, joiden avulla erityisesti vakiintuneet kansakunnat uusiintuvat ja vahvistuvat jatkuvasti käynnissä olevissa prosesseissa. Käsitelen erityisesti kansallisen diskursiivista muotoutumista¹⁰, vaikka moniaalla on todettu kielellisyyden olevan vain yksi osa *spatiaalista sosiaalistumista* ja *kuviteltujen yhteisöjen* luomista. Kansalliseen kuulumisen kokemuksessa ovat mukana myös affektiiviset, moniaistiset ja

materiaaliset ulottuvuudet.¹¹ Kulttuuriperintöön ja kansakuntaan liittyvät puheetavat kohtaavat erityisesti historialliseen muistiin liittyvissä kertomuksissa ja käytännöissä, joiden kautta valikoidaan menneisyydestä tiettyjä elementtejä ja tuodaan ne nykyisyyteen, mahdollisesti tulevaisuuden tarpeisiin¹². Kulttuuriperintökäytännöt osallistuvat nationalistisiin prosesseihin luomalla kuvaa kansallisesta menneisyydestä, ja näin vankistavat ihmisten kiinnittymistä kansallisvaltion tila-aikaan.

Artikkelissani analysoin, miten nuo käytännöt rakentuvat suhteessa ajatukseen ”kansallisesta meistä”, sisäryhmästä, joka oletusarvoisesti jakaa esimerkiksi samat kansalliset kertomukset, arvot, kielen, historian ja maisemat. Persoonapronomini ”me” (kaikkine taivutusmuotoineen) on sanana pieni ja huomaamaton, mutta nationalismin tutkimuksessa sen on todettu olevan äärimmäisen tärkeä kansakuntia ja kansallisia identiteettejä koskevissa diskursseissa. ”Me” on aina *indeksinen*, eli se viittaa kulloisessakin ilmaistutapahtumassa kontekstiinsa samalla muokaten sitä. ”Me” on myös *deiktinen* ilmaus, sillä nuo kulloisetkin kontekstit vaihtuvat, ja asiat, joihin pronomiinilla viitataan, tarkoittavat eri tilanteissa eri asioita.¹³ Varsinkin mediassa ja julkisen puheen yhteyksissä ”me” viittaa kuitenkin usein kansalliseen tasoon¹⁴.

Suomenkielisissä ympäristöissä kansallisten sisäryhmien rakentumista kielellisissä käytännöissä on tutkittu harvalukuisesti¹⁵. Silti erityisesti akatemiseen kielenkäyttöön on juurtunut tapa viitata sisäryhmäisyyteen hivenen kömpelöllä sanalla ”meisyys”. Käytän tässä artikkelissa parempien puuttuessa limittäin ilmauksia meisyys, sisäryhmäisyys ja me-ryhmäisyys, ja viitataan niillä tässä yhteydessä nimenomaan kansalliseksi tulkittavaan ”suomalaiset”-ryhmään.

Suomalaisten ymmärtäminen yhtenäisenä me-ryhmänä on historiallisesti kytköksissä Suomen maantieteellisen alueen poliittisiin ja kulttuurisiin vaiheisiin. Me-ryhmäisyyden diskurssiiviset juuret ovat Ruotsin valtion yhtenäistämispoliitikassa ja uskonpuhdistuksen aikaansaamissa prosesseissa 1500–1700-luvuilla. Ajatus etnisesti yhtenäisestä suomalaisuudesta vahvistui nykyisenkaltaiseksi 1800-luvun kansallisromantiikkaan ja nationalismiin nojaavissa kansakunnan rakentamisen keskusteluissa. Me-ryhmän korostamiseen on sisältynyt usein myös ajatus suomalaisten geneettisestä yhtenäisyydestä.¹⁶ Tämä käsitys on usein edelleen nähtävissä varsinkin julkisessa puheessa, vaikka esimerkiksi muinaisgenomien tutkijat muistuttavat jatkuvasti, etteivät etnisuus ja geeniperimä ole toisistaan riippuvaisia. Muinais-DNA:n analyysit ovat yksiselitteisesti osoittaneet Suomen alueella historiallisesti eläneen väestön olleen geneettisesti monitahoista.¹⁷

Aineisto ja menetelmät

Artikkelin aineistona on vuonna 2016 avattu *Elävän perinnön wikiluettelo* (tästä eteenpäin: Wikiluettelo), joka on internetissä toimiva, Museoviraston ylläpitämä osallistava alusta. Wikiluettelon avulla kartoitetaan, kerätään ja luetteloidaan kulttuuriperintöä yhdessä ruohonjuuritason toimijoiden kanssa. Mikä tahansa yhteisö voi ilmoittaa alustalle aineettomaksi kulttuuriperinnöksi ymmärtämiään ilmiöitä, mutta Museovirasto kuitenkin tarkastaa ja moderoi ilmoituksia. Wikiluettelo on jatkuvasti päivittyvä ja muuntuva: luettelossa on tällä hetkellä (6/2020) yli 200 artikkelisivua, mutta tämän kirjoituksen analyysiä tehtäessä ilmiöitä on ollut 140. Pdf-muotoon tallennettuna aineistoa on 735 sivua. Lisäksi tarkastelen Museoviraston laatimia luetteloinnin ohjeita, muita aiheeseen liittyviä meta-aineistoja kuten aineetonkulttuuriperintö.fi-internetsivun tekstejä. Olen myös haastatellut sähköpostitse yhtä Wikiluettelon laatimiseen osallistunutta, Museovirastossa töissä ollutta korkeakouluharjoittelijaa¹⁸. Tässä artikkelissa analyysin kohteena ovat erityisesti tekstit, ja visuaalinen aineisto kuten artikkelien ja internetsivujen kuvituskuvat rajautuvat sen ulkopuolelle.

The screenshot shows the Wikiluettelo article page for "Suomenhevosiin liittyvä tietotaito". The page layout includes a header with navigation links, a search bar, and a sidebar with various menu items like "Etusivu", "Riheilu", "Osallista", "Kansallinen luettelo", "Muut", and "Joo". The main content area features a title "Suomenhevosiin liittyvä tietotaito" and a sub-header "Perinteen harjoittajat ja tuntijat". The text discusses the history and current status of Finnish horse breeding, mentioning the role of the Finnish Horse Breeding Association (Suomenhevosliitto) and the importance of genetic diversity and health. A table titled "Suomenhevosiin liittyvä tietotaito" lists the location (Suomi, Kanta-Häme, Ypäjä) and keywords (Suomenhevosinen, alluperäkkö, yleishevosinen, hevosestaali, ravituri, ratsastus, hevosharrastus, terapiahhevonen). Below the text, there is a photo of a person riding a horse in a field.

Kuva 1. Näyttökuvat Wikiluettelon "Suomenhevosiin liittyvä tietotaito"-artikkelista. Avattu 4.6.2020. CC BY 4.0.

Kuva 2. Näyttökuvaa Wikiluettelon ”Lisää ilmiö” -sivusta, jossa näkyy osa Museoviraston laatimasta lomakepohjasta, jota kaikki artikkelien ilmoittajat käyttävät. Avattu 4.6.2020. CC BY 4.0.

Wikiluettelon ilmoitusten sisällöt ja aiheet vaihtelevat laidasta laitaan, ja artikkelit käsittelevät esimerkiksi ruokaperinteitä, musiikkia ja tanssia ja erilaisia luontoon liittyviä ilmiöitä. Alustan yläluokat (esim. ”Pelit ja leikit”, ”Luonto ja maailmankaikkeus”) on poimitu UNESCO:n sopimuksesta, ja ilmoittajatahot sopeuttavat tekstinsä näihin. Lopulliset artikkelit ovat suurelta osin ilmoittajatahojen laatimia, ja Museoviraston toimitusprosessissa on lähinnä pyydetty täydentämään liian lyhyitä tai puutteellisia artikkeleita tai esimerkiksi kirjallisuusluetteloita.¹⁹ Ilmoittajatahoissa on monia tunnettuja ja aktiivisia järjestöjä kuten Marttiliitto, Suomen Latu ja Hyötykasviyhdistys. Koko Wikiluettelo toimii ponnahdus- alustana myös niin sanotulle Kansalliselle luettelolle, jonne ilmoittajatahot voivat tehdä erillisen hakemuksen. Opetus- ja kulttuuriministeriö ehdottaa kansallisen luettelon pohjalta kohteita UNESCO:n aineettoman kulttuuriperinnön listalle.

Wikiluettelo tasapainoilee kiinnostavasti omaehtoisen ilmaisun ja institutionaalisen kulttuuriperintöhallinnan rajapinnalla. Omaehtoinen viittaa kommunikatiivisiin resursseihin ja käytäntöihin, jotka leviävät enemmän epämuodollisesti kuin muodollisesti ja jotka ovat usein sidottuja paikallisiin tai alueellisiin kommunikatiivisiin suhteisiin²⁰. Omaehtoisuus ei kuitenkaan ole institutionaalista ulkopuolista, vaan siihen kietoutunutta ja suhteessa siihen toimivaa²¹. Wikiluettelo on oiva esimerkki siitä, miten omaehtoinen ja institutionaalinen vuorovaikuttavat, ja koko alusta myös rakentuu tälle odotukselle. Wikiluettelossa välittyvät *uuden museologian* ideaalit kulttuuristen

Mukana kansallisessa luettelossa (vain ylläpitäjä voi muuttaa)

Aihealueet

Valitse yksi tai useampi aihealue, johon ilmiö kuuluu:

Esittävät talleet
Juhlat ja tavat
Käsityötaidot
Luonto ja maailmankaikkeus
Musiikki ja tanssi
Pelit ja leikit
Ruokaperinteet
Suullinen perinne

Sijainti

Liittyykö ilmiö johonkin tiettyyn paikkaan tai alueeseen Suomessa?

Valitse koko Suomi, maakunta/maakunnat ja kunta/kunnat

Asiasanat

Erota asiasanat pilkulla. Käytä mielellään yleisiä suomalaisia asiasanoja <https://finto.fi/ysa/fi/>.

Ketkä harjoittavat tai tuntevat perinnettä?

Minkälaiset yhteisöt tekevät perinteeseen liittyvää toimintaa nykypäivänä? Liittyykö harjoittamiseen järjestöjä tai muita organisaatioita? (500-2000 merkkiä)

Miten perinnettä harjoitetaan?

Tähän kohtaan tulee ilmiön ensisijainen kuvaus. Miten perinnettä harjoitetaan tänä päivänä? Onko siitä erilaisia versioita? (500-4000 merkkiä)

ilmiöiden tarkastelussa: luetteloinnissa pyritään ”alhaalta ylös” -ajattelun hengessä osallistamaan ”tavallisia” ihmisiä museotyöhön ja tätä kautta kansakunnan muistin rakentamiseen²².

Wikiluettelo on CC BY 4.0 -lisensoitu avoin julkaisu, joten se on vapaasti tutkijoiden ja muiden toimijoiden käytössä. Pyrin tutkimuksessani kunnioittamaan sekä Museoviraston työntekijöiden että ilmoittajatahojen näkemyksiä ja mielipiteitä: koska tutkimuksessani käsitellään nationalismia, en mainitse kaikkia artikkelien takana olevia pienempiä yhteisöjä ja järjestöjä nimeltä, sillä osa saattaa kokea nationalismi-sanan käytön negatiivisena ja leimaavana. En myöskään mainitse Museoviraston työntekijöitä, sillä käytännössä luettelointityöryhmässä on vain muutama palkattu työntekijä. Lisäksi Museovirasto mainitaan asiakirjoissa varsin kasvottomana hallinnon elimenä tapaan ”Museovirasto vastaa sopimuksen toimeenpanosta...”²³, joten jatkan tätä tapaa myös tässä artikkelissa. Tutkimukseni pyrkimys ei ole leimata ketään, eikä nationalismi ole tässä negatiivisesti tai positiivisesti latautunut määre, vaan ennemmin teoreettinen työkalu, kuten aiemmassa alaluvussa esiteltiin. Otan sanaan liittyvät negatiiviset konnotaatiot kuitenkin huomioon analyysia tehdessäni.

Analyysia varten olen lukenut kaikkia aineiston tekstejä rinnakkain yhä uudelleen ja ensinnäkin etsinyt niistä ”meihin” viittaavia kielellisiä muotoja kuten *me*-pronominin esiintymistä sekä tähän liittyviä omistusmuotoja kuten possessiivisuffiksia (esim. *meidän perintömme*, *perintömme*). Tämän jälkeen olen tarkastellut näitä muotoja semanttisessa ympäristössään ja analysoinut, voidaanko näitä muotoja tulkita kansallisessa merkityksessä. Olen myös tarkastellut kansallisen ”meidän” diskursiivisessa ympäristössä ilmeneviä ”toisen” ilmauksia, esimerkiksi pronominia ”he” tai spatiaalisia viittauksia muihin kuin Suomen alueisiin. Tämän jälkeen olen etsinyt meisyyden ilmauksista yhteneväisyyksiä ja toisaalta eroavaisuuksia.²⁴

Kansallinen me luetteloinnin kehityksessä

Wikiluettelo on lähtökohdiltaan inklusiivinen, ja se nojautuu UNESCO:n arvoihin ”kulttuurien monimuotoisuudesta” ja kulttuuriperinnön ”suojelemisesta”²⁵. Luettelointikäytännöt ovat osa yllärajaisia toimintatapoja, ja Museovirasto osallistuu aktiivisesti sekä Euroopan tasolla toimivien kulttuuriperintöorganisaatioiden että maailmanlaajuisesti UNESCO:n toimintaan. Näin ollen Wikiluettelon ei voida sanoa olevan vain kansallinen projekti – pikemminkin se osallistuu yllärajaisiin kulttuuriperintöpolitiikkoihin, mutta kansallisen kautta ja tätä mittakaavaa hyödyntäen.

Wikiluettelon ilmiöiden ilmoittamista varten Museovirasto on laatinut avoimet, internetissä saatavilla olevat ohjeet sekä strukturoidun lomakkeen (ks. Kuva 2). Ohjeissa kannustetaan ilmoittajatahoja noudattamaan Suomen lakeja sekä kunnioittamaan yhteisöjenvälisyyttä ja kestäväää kehitystä. Ohjeissa toivotaan myös välttämään ”stereotyyppisiä käsityksiä” sekä huomioimaan ”aiemmin aliedustetut ryhmät ja heikosti dokumentoitu kulttuuriperintö”. Kaupallisia etuja ajavat tahot ja poliittiset järjestöt on suljettu ohjeissa Wikiluettelon ulkopuolelle.²⁶

Jos tarkastellaan Wikiluettelon alkuvuoden 2020 tilannetta, eivät ohjeissa mainitut aliedustetut ryhmät ole juuri saaneet jalansijaa luettelossa. Esimerkiksi maahanmuuttaja- tai muista etnisistä ryhmistä ovat esillä vain afrikkalaiset muusikot ja tanssijat (”Afrikkalainen musiikki ja tanssi Suomessa”), romanit (”Suomen romanien lauluperinne”) sekä saamelaisuus (”Saamelainen käsityöperinne”). Sen sijaan suuren osan luettelon artikkeleista täyttävät ehkä juuri nimenomaan stereotyyppisiksi ymmärretyt suomalaisen kulttuurin ilmiöt kuten karjalanpiirakoiden leipominen, kaustislainen viulunsoitto ja kansallispuvun valmistaminen. Kiinnostava kysymys on, miksi näin käy, inklusiivisista tarkoituseristä huolimatta. Kuten monet perinnöntutkijat huomauttavat, kansallinen skaala on monella tapaa väistämättä mukana kulttuuriperintöprosesseissa²⁷, ja tämä puolestaan ruokkii kansallisten symbolien kiertelyä ja uudelleentulkintoja²⁸.

Wikiluettelon kehystyksiä tarkasteltaessa on nähtävissä, että kansallinen taso on jatkuvasti läsnä jo Wikiluettelon alustuksissa ja muissa puitteissa, mikä ymmärrettävästi ohjaa artikkelien ilmoittajien tulkintoja. Seuraava lainaus on Wikiluettelon Ruokaperinteet-yläluokkasivun esittelytekstistä, jonka alle erilaiset ruokakulttuuria koskevat artikkelit on listattu. Tekstissä ”suomalainen ruokakulttuurin” tiivistetään varsin yksioikoisesti sisältävän ”tiettyjä perusraaka-aineita”, ja tekstissä on myös nähtävissä omistumuotoinen ”maamme”-sana, jolla viitataan kansalliseen sisäryhmäisyyteen:

Jokaisessa maassa on oma ruokakulttuurinsa, johon kuuluvat tietyt perusraaka-aineet, valmistustavat sekä ominaiset mausteet. Mitä, milloin ja miten Suomessa syödään, kertoo maamme sijainnista, suomalaisesta luonnosta, yhteiskunnasta, historiasta, identiteetistä ja kulttuurista.²⁹

Lainauksessa suomalaisuus käsitetään varsin ulossulkevana ja selvärajaisena kokonaisuutena, joka samastetaan myös tiettyyn makumaailmaan. Ruokakulttuurin ilmentymistä tehdään tällöin *syötäviä kronotooppeja*, jotka kulttuuriperintöyhteyksissä pyrkivät herättämään kansallisesti latautuneet mieliku-

vat meistä, paikoista ja maisemista. Ruoan nimeäminen kulttuuriperinnöksi tai perinteiseksi myös vahvistaa kuulumisen ja ei-kuulumisen kategorioita, joilla erotellaan ja esitetään meitä ja toisia, sisäpuolisia ja ulkopuolisia.³⁰ Vastenta kehytystä on ymmärrettävää, että ruokakulttuuriartikkeleissa käsitellään muun muassa karjalanpiirakoita ja leipäperinnettä, joita voidaan pitää stereotyyppisinä suomalaisen ruokakulttuurin symboleina.

Toisaalta esimerkiksi juuri Ruokaperinteet-luokassa tulevat esille myös alueelliset ja paikalliset ilmiöt (esim. Euran rinkilöiden leipominen, Kropsu, Mykyrokan valmistaminen). Wikiluettelon luettelointikehykset ottavat huomioon perintöön liittyvät moninaiset spatiaaliset mittakaavat, ja esimerkiksi ilmiöiden ilmoituslomakkeessa täyttäjän tulee kertoa, liittyykö ilmiö johonkin tiettyyn paikkaan tai alueeseen Suomessa. Ylirajaista tai globaalia skaalaa ei kuitenkaan mainita, joten kansallinen näyttäytyy luetteloinnin kehystyksissä laajimpana mahdollisena mittakaavana, jolle alueellinen ja paikallinen ovat alisteisia.

Alustan ilmiöiden stereotyyppisyyttä ruokkii myös alustan ilmoittajatahojen (ehkä tahatonkin) rajautuminen isoihin järjestöihin, joilla on pitkät juuret ”suomalaisen kulttuurin” edistämisen kentällä. Näillä järjestöillä on mahdollisuudet ja resurssit luetteloinnin tapaiseen toimintaan, mikä jo itsessään rajaa pienempiä toimijoita pois. Tämä myös samalla häivyttää paikallisuuksia ja alueellisuuksia, sillä isot järjestöt toimivat pääsääntöisesti kansallisella tasolla.

Oi maamme: ”Meidän” tunnuspiirteitä Elävän perinnön wikiluettelon artikkeleissa

Erilaiset monikon ensimmäistä muotoa ja omistusta jäsentävät ilmaisut ovat Wikiluettelossa varsin yleisiä. 140 artikkelin aineistossa nämä muodot esiintyvät 109 kertaa. Näistä 91 olen tulkinnut viittaavaan jollakin tavalla suomalaisuuteen, sillä nämä osoittavat joko suoraan fyysisen Suomen territorioon (esim. muodossa ”maamme”, ”maassamme” jne.) tai laajaan yhteisöön, joka on tulkittavissa kansallisissa kehyksissä (esim. ”elämänmuotomme” tai ”suullista perinnettämme”). Myös muutamassa Wikiluettelon ruotsinkielisessä artikkelissa suomalaisuuteen viitataan samalla tavalla³¹. Meitä käsittelevistä ilmauksista 37:ssä käytetään niin sanottua omistusliitettä eli possessiivisuffiksia. Omistusliitteen käyttö indeksoi usein ylätyylistä kirjakieltä, sillä suomen puhekielessä possessiivisuffiksi on jo pitkään ollut väistymässä (vrt. *perintöni* – *mun perintö*)³². Ylätyylisyys sopii aineettoman kulttuuriperinnön ja wikiluettelon kontekstiin, sillä kansallisesti merkittäväksi ymmärrettynä yhteytenä wikialusta ruokkii kohosteista tyyliä.

Me-kehys	Lukumäärä
Kansallinen me	91
-> joista omistusliitteitä	(37)
Ryhmän (alueellinen, paikallinen jne.) me	10
Nykyajan ihmiset / globaali me	8
	Yht. 109

Taulukko 1. Aineistossa esiintyvät me-kehykset ja osumien lukumäärät.

Pieni osa teksteissä esiintyvistä me-muodoista viittaa selkeästi johonkin kansallisuutta pienempään ryhmään, esimerkiksi pohjoiskarjalaisiin, jeppolaisiin tai käsityökerhon jäseniin. Näitä ”ryhmän me” -muotoja olen löytänyt teks-

teistä 10 kappaletta. Tämän lisäksi olen identifioinut Nykykajan ihmiset / globaali me -ilmaisun, jossa luodaan laaja yhteys kaikkien ihmisten välille (esim. ”planeettamme”, ”meidän päiviimme”). Tällaisia ilmaisuja aineistossa on kahdeksan.

Kielentutkija Pekka Pälli huomauttaa, että kansallisesta ryhmästä puhuttaessa on eri asia, puhuuko kielenkäyttäjä *meistä* vai *meinä*. Suomalainen voi puhua ryhmästä ”suomalaiset” sisäryhmä-sävyyn, mutta yhtä lailla suomalainen voi puhua ”suomalaisista” ikään kuin ulkopuolisena. Tällöin pysytellään *meistä* puhumisen tasolla. *Meinä* puhumisena tarkoitetaan tilannetta, jossa kielenkäyttäjä pyrkii rakentamaan yksilö ja muut yksilöt -kokonaisuutta, jossa merkityksellistetään yhteenkuuluvuuden ja yhtenäisyyden tunteita.³³ Monet Wikiluettelon kansallista meitä rakentavat osumat jäsenyvät *meistä* ja *meinä* puhumisen välimaastoon. Monessa ilmiöartikkelissa ”suomalaisista” halutaan luoda sisäryhmä, jonka osaksi myös artikkelin kirjoittaja haluaa asettautua. Toisaalta ”suomalaisuus” on myös geneerisempi kategoria, jota kirjoittajat rakentavat ikään kuin kaikkietävän kertojanäänän kautta.

Seuraavassa, suomenhevosta käsittelevässä esimerkissä puhutaan suomalaisuudesta nimenomaan tällaisen yleisemmän kategorisoinnin kautta, ja ”me” limittyy myös osin ”itämerensuomalaisuuteen”. Esimerkin loppupuolella meisyys kuitenkin juurrutetaan tiukasti Suomen fyysiseen alueeseen, joka limitetään yhteen perinnöllisyyden ja ”Suomen kansan” kanssa. Tällainen materiaalisuuden maiseman, paikkojen, geenien ja yhteisöjen sisäsyn-tyiseksi ymmärretty suhde on tyypillinen osa ”kotimaa-ajattelua”, jota on tarkasteltu kriittisesti esimerkiksi uusimmassa maisemantutkimuksessa³⁴. Kotimaa-ajattelu on kuitenkin keskeinen osa meisyyden rakentumista Wikiluettelossa:

Suomenhevonen on ainoa alkuperäinen Suomessa kehitetty hevosrotu. Sana hepo, hevonen esiintyy kaikissa itämerensuomalaisissa kielissä, mikä sekin viittaa siihen, että hevonen on tunnettu suomensukuisten kansojen keskuudessa jo pronssikaudella. [...] Tunnetun historiansa aikana suomalainen hevonen on perinnöllisesti sopeutunut ja jalostettu maamme olosuhteisiin ja ihmisten tarpeisiin. [...] On jopa todettu, että suomenhevonen on yksi kansakunnan keskeisistä symboleista, ja sen tarina on lähes identtinen koko kansan selviytymistarinan kanssa. (Wikiluettelo: Suomenhevosiin liittyvä tietotaito.)

Yllä olevassa esimerkissä meisyyttä rakennetaan suhteessa ei-inhimilliseen toimijaan, suomenhevosiin. Eläinten kulttuurisia merkityksiä tutkineet Jopi Nyman ja Nora Schuurman toteavat suomenhevosiin liittyviä diskursseja käsittelevässä artikkelissaan näiden puheentapojen liittyvän *ekonationalistiseen* ajatteluun. Tällaisessa ajattelussa korostuvat käsitykset ”alkuperäisyydestä”, ”puhtaudesta” ja ”luonnollisuudesta”, ja myös lajien suojelemiseen tähtäävät pyrkimykset sekoittuvat usein kansallisen identiteetin rakentamistavoitteisiin. Suomenhevokset koetaan usein ”luonnon” symbolina. Näissä diskursseissa biologia, kiinteästi rajatut alueet sekä kansallisesti määritellyt yhteisöt sekoittuvat usein toisiinsa.³⁵

Kulttuuriperinnöksi tekemisen prosesseissa merkittävää on myös suomalaisuuden, suomenhevosten ja syvän historiallisen aikajänteen yhteen kietoutuminen: alkuperäisrotu representoi suomalaisen menneisyyden tai ”ammoisten aikojen” eläin-ihminen-suhteita, ja suomenhevonen edustaa täten näiden ajallisia jatkuvuuksia. Yllä olevassa esimerkissä sukellaan pronssikaudelle, vaikka Suomi ja suomalaisuus ovat tällaisessa ajallisessa mittakaavassa varsin epäselviä käsitteitä³⁶. Esimerkin suomalaisuus laventuu tosin kohti ”itämerensuomalaisia kieliä puhuvia” ja ”suomensukuisia kansoja”. Sukukansoista ja itämerensuomalaisuudesta puhuminen on tyyppillistä, kun halutaan luoda kulttuuri-ilmioille yhteyksiä meisyyden ”alkukotiin”, joka suomalaisuuden tapauksessa laventuu usein yleiseksi ”itäisyydeksi”. Tässä spesifeillä paikoilla tai edes alueilla ei ole erityisen suurta merkitystä – suomensukuisuudella viitataan alkuaikojen ikaikaaiseen hämääseen, jossa suomalaisuus on syntynyt³⁷.

Toinen retorinen keino, jolla ”meille” luodaan Wikiluettelossa syviä aikajänteitä ja yhteyksiä myyttiseen historiaan, on viittaaminen *Kalevala*-eepokseen tai niin sanottuun ”kalevalaisuuteen”, jolla tarkoitetaan yleisesti vanhaksi ja perinteisiksi miellettyjä arvoja, ideoita, esineitä, tapoja ja lausumia, joiden ajatellaan jollain tavalla kumpuavan Kalevalasta tai sen arvomaailmasta³⁸. Wikiluettelossa Kalevalan tai kalevalaisuuden mainitseminen oikeuttaa kulloi-

senkin ilmiön kulttuuriperinnöksi nimeämisen, ja samalla ”meille” luodaan siteitä Kalevalan edustamaan ”myyttiseen” aikaan: ”Sankarimme Lemminkäisestä Kekkoeseen ja Siiri ”Äitee” Rantasesta Kiira Korpeen liikkuvat suksilla ja luistimilla.” (Wikiluettelo: Lumileikit); ”Meidän kielemme, maailmankuvamme ja mielenmaisemamme ovat muovautuneet runolaulun kanssa samassa prosessissa.” (Wikiluettelo: Runolaulu); ”Oluen synnystä kertova tarusto löytyy kansalliseepoksestamme, Kalevalasta.” (Wikiluettelo: Suomalainen olutkulttuuri).

Suomalaista meisyyttä ja sen menneisyyttä rakennetaan myös suhteessa luontoon, ja monessa esimerkissä suomalaisuus ja ”puhdas” ja ”aito” luonto samastetaan toisiinsa. ”Luonto” on usein suomalaisissa kuvastoissa maaseutua tai metsää, erityisesti niiden idealisoiduissa muodoissa ilman tehokasvatuskalanoita tai avohakkuita.³⁹ Seuraavassa esimerkissä suomalaisuus tilallistetaan osaksi tällaista ideaalimaaismaa, joka samalla edustaa nostalgista agraarimenneisyyden aikaa:

Tango on vahva osa suomalaista kulttuuria ja identiteettiä. Suomalaisilla on suorastaan intohimo tangoon. [...] Suomalainen tango, tanssilava ja kesäilta on suomalaisuutta parhaimmillaan. Tangossamme tulee esiin suomalainen pidättyväinen luonne, sentimentaalisuus ja rakkaus puhtaaseen luontoomme. (Wikiluettelo: Suomalainen tango.)

Kansallinen ”me” asuttaa ja elää esimerkissä tilaa, joka on yhtäältä puhdas, kesäinen ja sentimentaalinen ja jossa äänimaisemaa sävyttää tango. ”Meidän” keho on tuossa tilassa tanssiva ja pidättyväinen, mutta osa luontoa. Jos yhtäältä suomenhevokset edustavat Wikiluettelossa luonnollisuutta, samastetaan myös suomalaiset kehot osaksi kansallista materiaalista tilaa. Kehoilla, maisemalla ja äänimaisemalla on tässäkin esimerkissä sisäsyntyiseksi ymmärretty suhde fyysiseen tilaan, kotimaahan. ”Kansallisen meidän” ja kulttuuriperinnön suhteissa juuri tämä tilan ja yhteisöjen välinen sisäsyntyisyyden ajatus halutaan tehdä näkyväksi.

Me ja muut

Wikiluettelossa annetaan suomalaisuudesta varsin yhtenäinen kuva. Wikiluettelon kaltaisen alustan ei olekaan tarkoitus niinkään haastaa tai toisaalta rajata suomalaisuuden tulkintoja – pikemminkin se uusintaa niitä ja pyrkii tuottamaan yksimielistä kuvaa. Wikiluettelossa suomalainen kulttuuri ym-

märretään suljettuna muodostumana, jossa ”meidän” täytyy ylläpitää erilaisuuden kokemusta suhteessa muihin, jotta ryhmäsolidarisuus kasvaisi⁴⁰ – ja jotta kulttuuriperintö olisi helposti siirrettävissä esimerkiksi osaksi Suomen maabrändiä tai matkailumainontaa.

Wikiluettelossa muiden eli vieraan ja toisen nimeäminen ei ole eksplisiittistä vaan epäsuoraa: muut ovat niitä, joille Lemminkäinen ei ole sankari ja niitä, jotka eivät puhu suomea. Wikiluettelossa ”heiksi” määrittyvät inklusivista tarkoituseristä huolimatta useat jo aiemmin mainitut ryhmät kuten saamelaiset ja muut vähemmistöt jo pelkästään pienemmän artikkelilukumäärän takia. Näissä artikkeleissa ei me-muotoa tavata, ja ”Saamelaisen käsityöperinne” -ilmoituksessa suomalaisen, tavoiteltavan ja ihailtavan meisyyden ajatus kääntyy jopa nurinniskoin. Suomalaisuus näyttää esimerkiksi uhkaavana ja valta-asemaansa hyväksikäyttävänä kategoriana: ”[...] suomalaisen yhteiskunnan haluttomuus tunnustaa saamelainen käsityö saamelaiskulttuurin ja saamelaisuuteen kuuluvaksi alkuperäiskansaoikeudeksi uhkaavat saamelaisen käsityöperinteen säilymistä.” Tämänkaltaiset, vaivihkaiset maininnat aiheuttavat dissonanssia meisyyden harmoniaan, ja ”meidän” ja ”heidän” kategoriat kyseenalaistetaan.

Myös geneerisellä, meistä puhumisen suomalaisuudella on omat heisyytensä, joka tuodaan eksplisiittisesti esille ainakin yhdessä Wikiluettelon artikkelissa. ”Leipäperinne”-esimerkissä kuvataan, kuinka Suomen rajojen sisäpuolella leivän leivontaan käytetään esimerkin mukaan täysjyvää, kun taas ”itäisessä naapurissamme” eli Venäjällä leivontaan käyvät vähäkuituiset sihtijauhot. Suomalainen toiseus paikannetaan esimerkissä itään, ja venäläinen ruokakulttuuri näyttää epäterveellisenä ja täysjyväjauhon kuituisuuden etuja ymmärtämättömänä:

Suomella on pitkä ja monipuolinen leipäperinne. [...] Suomessa rukiista, kuten muistakin viljoista, käytetään leivän valmistuksessa täysjyväjauhoa, jolloin myös jyvän kuituinen kuorikerros hyödynnetään. Esimerkiksi itäisessä naapurissamme rukiin kuorikerros poistetaan ja ruisleipä valmistetaan vähäkuituisemmasta sihtijauhosta. (Wikiluettelo: Leipäperinne.)

Venäjän näyttäytyminen toiseutena ei ole yllättävää ottaen huomioon sen jo yli vuosisataisen viholliskuva-aseman suomalaisessa julkisessa puheessa⁴¹, mutta ilmiö on sinänsä paradoksaalinen, kun otetaan huomioon aiemmin esitellyt viittaukset myyttiseen itäisyyteen ja alkukotiin. Me ja muut eivät ole – sisäryhmäisyyden ensinäkemältä lujalta vaikuttavasta konsensuksesta huolimatta – kiinteitä kategorioita, vaan ne limittyvät.

Lopuksi

Elävän perinnön wikiluettelon artikkelit edustavat pääosin ihanteellisia määritelmiä kansallisesta meistä. Kansallinen me on ideaalikategoria, jota pidetään yllä sekä luetteloinnin kehystyksissä että luettelon artikkeleissa. Wiki-luettelossa ja myös Museoviraston tarjoamissa luetteloinnin kehyksissä kansallinen me rakennetaan käyttämällä indeksikaalisia me-ilmaisuja sekä omistusliitteitä sekä puhumalla suomalaisuudesta sekä ”meistä” että ”meinä”. Me-ryhmä ymmärretään aineistossa yleistetyksi kokonaisuudeksi,

- jolla on taustallaan syvät, kohti myyttisen historian aikaa ja muinaisuuden hämärään kurottavat aikajänteet, jotka perustellaan esimerkiksi Kalevalaan ja alkuperäisrotujen historiaan viittaamalla;
- jolla on kiinteät yhteydet ”puhtaaseen luontoon”, ja joka itse on ”osa luontoa”;
- jonka ajatellaan olevan yhtä kotimaan fyysisen alueen kanssa;
- jonka alkukodin juuret ovat ”itäisyydessä”, mutta jonka toiseus on samalla itäistä;
- joka hyvää tarkoittavista tarkoituseristä huolimatta jättää huomioitta kansallisiin stereotyyppisiin kertomuksiin ja symboleihin sopimattomat elementit;
- jota myös vaivihkaisesti haastetaan esimerkiksi alkuperäis-kansapolitiikasta käsin.

Kulttuuriperinnön luettelointi osallistuu usein huomaamattomiksi jääviin rakenteisiin, joissa kansallisuutta tuotetaan, ylläpidetään ja myös uusinnetaan. Näitä rakenteita heijastavat sekä Museoviraston institutionaalinen taso sekä ne tahot, jotka Museoviraston luettelointikutsuun ovat vastanneet. Voidaan myös kysyä, *keitä* nämä tahot edustavat. Tämän analyysin valossa näyttää, että kulttuuriperinnön tuottaminen uusintaa suomalaisen keskiluokan ihanteita isänmaallisuudessaan ja yhtäaikaisessa perinteisyydessään ja tulevaisuuteen katsovassa hengessään. Kuten Mikko Lehtonen ja Anu Koivunen (2010) ovat esittäneet, suomalaisissa keskusteluissa ”kansan” kategoriaa edustaa nykyään useimmiten yhteiskunnan keskiluokka. Tulevaisuuden tutkimusten haasteena voidaan kysyä, onko tämä keskiluokkaisen ”kansan” ideaali yhtä kulttuuri-perintöä tuottavan ”kansallisen meidän” kanssa: onko elävällä perinnöllä keskiluokan kasvot?

SAMMANDRAG

Våra levande kulturarv – Förteckningen över immateriellt kulturarv och det nationella vi-et

Processen med att inventera immateriellt kulturarv i Finland återspeglar den transnationella och europeiska kulturarvspolitiken, men den är genomförd på nationell nivå. Artikeln diskuterar Museiverkets identifierings- och produktionsprocesser angående immateriellt kulturarv genom att fokusera på Wiki-förteckningen över levande kulturarv som är en öppen nätbaserad plattform för alla intresserade av kulturarv. Förteckningen innehåller artiklar från bl.a. flera välkända organisationer inom den finländska samhällssektorn. Artikeln fokuserar på förteckningens artiklar och det ramverk som Museiverket ger dem, samt hur banala diskurser angående "finländskhet" skapas i kulturarvsprocesserna. Dessa diskurser har identifierats genom att undersöka deiktiska uttryck som inkluderar det personliga pronomenet "vi" eller pronominalsuffix. I dessa diskurser förstås "det nationella vi-et" som en tämligen exklusiv idealkategori med en inneboende relation till "hemlandet". Detta förhållande manifesteras till exempel i uttryck där finländskhet är beskriven som att vara "en del av naturen".

ABSTRACT

Our Living Heritages – The Intangible Cultural Heritage Inventory and the National We

The process of inventorying intangible cultural heritage in Finland reflects the transnational and European heritage politics, but it operated at the national level. The article discusses the processes through which the Finnish Heritage Agency identifies, produces and 'safeguards' intangible heritage. It concentrates especially on the Wiki-Inventory for Living Heritage, which is an open access participatory inventory platform. Its' material contains submissions by several well-known Finnish community sector organizations. Concentrating on the submissions by the organizations and the inventory framework provided by the Finnish Heritage Agency, the article analyses how the commonplace discourses on 'Finnishness' are (re)produced in the heritagization processes. These discourses are identified through examining deictic expressions that include the personal pronoun 'we' or pronominal possessions. In these discourses, the 'national we' is understood as a fairly exclusive ideal category that is regarded as having an inherent relationship with the 'homeland'. This relationship is manifested for example in expressions in which Finnishness is described as being 'part of nature'.

Viitteet

- 1 Yleissopimus aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta. https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2013/20130047/20130047_2. Luettu 19.2.2020.
- 2 Vrt. Enqvist 2016; Fewster 2006; Immonen ja Taavitsainen 2011; Kunnas-Pusa 2018.
- 3 Vrt. Aykan 2015; Buljubašić ja Lähdesmäki 2019; Ichijo 2017; Smith 2006.
- 4 Esim. Macdonald 2013.
- 5 Esim. Kuutma 2009.
- 6 Aarnipuu 2008; Enqvist 2018.
- 7 Suomen kielen sana ”kulttuuriperintö” on monella tapaa haastava: se eroaa jonkin verran englannin *cultural heritage*stä, sillä suomeksi sanaa on käytetty jo pitkään – paljon ennen kriittisen perinnöntutkimuksen alaa – ”perinteen” synonyymina varsinkin julkisessa puheessa (vrt. Aarnipuu 2008). Suomenkieliset folkloristit ovat perinteisesti pitäytyneet ”perinteen” käsitteessä, mutta välillä käsitteitä näkee käytettävän ristiin. Nykyään monet folkloristit ymmärtävät perinteen laajempaan, omaehtoisuuteen, intertekstuaalisuuteen ja toistuvaan nimeämiseen perustuvana arvonantona, kun taas kulttuuriperinnöllä viitataan nimenomaan kansainvälisen keskustelun kautta syntyneeseen muistiorganisaatioiden hallinnan käytäntöihin liittyvään käsittevyhtiin.
- 8 Esim. Harrison 2010; vrt. Haapoja-Mäkelä 2019, s. 99–100; Enqvist 2018.
- 9 Kuutma 2009; Smith ja Campbell 2018.
- 10 Esim. Paasi 1999a.
- 11 Vrt. Antonsich ja Skey 2017; Billig 1995; Paasi 2016.
- 12 Paasi 1999a, s. 11–12.
- 13 Billig 1995; Duranti 1997, s. 207–209.
- 14 de Cillia ja Reisigl ja Wodak 1999, s. 163–164; Petersoo 2007, s. 419–420; vrt. Billig 1995, s. 107.
- 15 Kettunen 2008; Lehtonen 2004; Paasi 1999b; Pälli 2003; Rossi 2017.
- 16 Anttonen 2005, s. 131.
- 17 Lamnidis et al. 2018.
- 18 Korkeakouluharjoittelijan haastattelu 2020.
- 19 Korkeakouluharjoittelijan haastattelu 2020.
- 20 Bauman 2008, s. 32–33.
- 21 Vrt. Howard 2008.
- 22 Vrt. Alivizatou 2012, s. 20.
- 23 Aineettoman kulttuuriperinnön toimenpideohjelma 2019–2022, <https://www.aineeton-kulttuuriperinto.fi/assets/Aineeton-toimenpideohjelma-2019-2022.pdf>. Luettu 4.6.2020.
- 24 Vrt. Buxrud ja Fangen 2017; De Cillia et al. 1999; Petersoo 2007.
- 25 ”Aineettomalla kulttuuriperinnöllä on korvaamaton rooli saattaa ihmisiä lähemmäs toisiaan sekä vahvistaa ymmärrystä ja vuorovaikutusta ihmisten välillä.” https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2013/20130047/20130047_2. Luettu 19.2.2020.
- 26 Ohjeita luettelointiin, https://wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi/wiki/Ohjeita_luettelointiin. Luettu 19.2.2020.
- 27 Esim. Smith 2006.

- 28 Vrt. Haapoja-Mäkelä 2019.
- 29 Wikiluettelo, Ruokaperinteet. <https://wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi/wiki/Luokka-Ruokaperinteet>. Luettu 19.2.2020.
- 30 Di Giovine ja Brulotte 2014, s. 2–4.
- 31 ”Många människor tänker också säkert på vårt lands historia då man sjunger national-sången, en sång som alla skolbarn får lära sig.” (Wikiluettelo: Runebergsfirandet)
- 32 Paunonen 1995.
- 33 Pälli 2003, s. 95–96.
- 34 Wylie 2016.
- 35 Nyman ja Schuurman 2012.
- 36 Vrt. Kunnas-Pusa 2018.
- 37 Vrt. Haapoja 2017, s. 135–142.
- 38 Haapoja-Mäkelä 2019; Tarkka et al. 2018.
- 39 Lehtonen 2004.
- 40 Vrt. Hall 2003, s. 86
- 41 Vrt. Paasi 1999b.

Aineistot

Aineeton kulttuuriperintö / Museovirasto. <https://www.aineetonkulttuuriperinto.fi>. Luettu 19.2.2020.

Elävän perinnön wikiluettelo. <https://wiki.aineetonkulttuuriperinto.fi>. Luettu 19.2.2020.

Korkeakouluharjoittelijan haastattelu. Anonymisoitu sähköpostihaastattelu Heidi Haapoja-Mäkelälle. 15.4.2020. Heidi Haapoja-Mäkelän hallussa.

Kirjallisuus

Aarnipuu, Petja 2008. *Turun linna kerrottuna ja kertovana tilana*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Alivizatou, Marilena 2012. *Intangible Heritage and the Museum: New Perspectives on Cultural Preservation*. Left Coast Press, Walnut Creek.

Antonsich, Marco ja Michael Skey 2017. Introduction: The Persistence of Banal Nationalism. *Everyday Nationhood. Theorising Culture, Identity and Belonging after Banal Nationalism*, pp. 1–13. Eds. Michael Skey and Marco Antonsich. Palgrave Macmillan, London.

Anttonen, Pertti 2005. *Tradition Through Modernity. Postmodernism and the Nation-State in Folklore Scholarship*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.

Aykan, Bahar 2015. Patenting Karagöz: UNESCO, Nationalism and Multinational Intangible Heritage. *International Journal of Heritage Studies* Vol. 21 Nro 10, p. 949–961.

Bauman, Richard 2008. The Philology of the Vernacular. *Journal of Folklore Research* Vol 45 Nro 1, p. 29–36.

Billig, Michael 1995. *Banal Nationalism*. SAGE Publications, London.

Buljubašić, Eni ja Lähdesmäki, Tuuli 2019. Becoming Mediterranean. The Intangible Cultu-

- ral Heritage of Klapa Singing in Identity-Building and Nation-Branding Discourses. *Politics of Scale: New Directions in Critical Heritage Studies*, p. 126–139. Eds. Tuuli Lähdesmäki, Suzie Thomas and Yujie Zhu. Berghahn Books, New York.
- Buxrud, Bjørnar ja Fangen, Katrine 2017. Norwegian national day oratory: constructing and reconstructing a national we. *Nations and Nationalism* Vol. 23 Nro 4, p. 770–789.
- de Cillia, Rudolf ja Reisigl, Martin ja Wodak, Ruth. 1999. The discursive construction of national identities. *Discourse ja Society* Vol. 10 Nro 2, p. 149–173.
- Duranti, Alessandro 1997. *Linguistic Anthropology*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Enqvist, Johanna 2016. Suojellut muistot. Arkeologisen perinnön hallinnan kieli, käsitteet ja ideologia. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/162811/SUOJELLU.pdf?sequence=1&jaisAllowed=y>. Luettu 19.2.2020.
- Enqvist, Johanna 2018. Hetken kestää elo tää, sekin synkkää ja ikävää – traumaattisten perintöjen terminologiaa. *Suomen Museo* 2018, s. 7–22.
- Fewster, Derek 2006. *Visions of Past Glory. Nationalism and the Construction of Early Finnish History*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Di Giovine, Michael A. ja Ronda L. Brulotte 2014. Introduction. Food and Foodways as Cultural Heritage. *Edible Identities: Food as Cultural Heritage*, pp. 1–27. Eds. Ronda L. Brulotte and Michael A. Di Giovine. Routledge, Farnham.
- Haapoja, Heidi. 2017. *Ennen saatuja sanoja. Menneisyys, nykyisyys ja kalevalamittainen runolaulu nykymusiikkiin kentällä*. Suomen Etnomusikologisen Seuran julkaisu 22. http://julkaisut.etnomusikologia.fi/julkaisut/Haapoja_Heidi_Ennen_Saatuja_Sanoja_2017.pdf. Luettu 18.2.2020.
- Haapoja-Mäkelä, Heidi 2019. Näkymiä suomalaiseen muinaisuuteen. Aineeton kulttuuriperintö, kalevalaisuus, paikka ja maisema. *Terra* Vol. 131 Nro 2, s. 97–112.
- Hall, Stuart 2003. Kulttuuri, paikka, identiteetti. *Erilaisuus*, 85–128. Toim. Lehtonen, Mikko ja Löytty, Olli. Vastapaino, Tampere.
- Harrison, Rodney 2010. What is heritage? *Understanding the Politics of Heritage*, 5–42. Ed. Harrison, Rodney. Manchester University Press, Manchester.
- Howard, Robert Glenn 2008. The Persistent Processes of the Vernacular Web. *The Journal of American Folklore* Vol 121 Nro 480, p. 192–218.
- Ichijo, Atsuko 2017. Banal Nationalism and UNESCO's Intangible Cultural Heritage List: Cases of Washoku and the Gastronomic Meal of the French. *Everyday Nationhood. Theorising Culture, Identity and Belonging after Banal Nationalism*, p. 259–284. Eds. Michael Skey and Marco Antonsich. Palgrave Macmillan, London.
- Immonen, Visa ja Taavitsainen, J.-P. 2011. Oscillating Between National and International: The Case of Finnish Archaeology. *Comparative Archaeologies: A Sociological View of the Science of the Past*, p. 137–177. Ed. Lozny, L. R. Springer Science ja Business Media LLC, New York.
- Kettunen, Pauli 2008. *Globalisaatio ja kansallinen me. Kansallisen katseen historiallinen kritiikki*. Vastapaino, Tampere.
- Kunnas-Pusa, Liisa 2018. Kivikauden kuvia – Kaukaisimman menneisyyden representaatiot Suomi-kuvaa rakentamassa. *Ennen ja nyt* 2018/3.
- Kuutma, Kristin. 2009. Cultural Heritage: An Introduction to Entanglements of Knowledge, Politics and Property. *Journal of Ethnology and Folkloristics* Vol. 3 Nro 2, p. 5–12.
- Lamnidis, Theseas, Majander, Kerttu, Jeong, Choongwon et al. 2018. Ancient Fennoscandian genomes reveal origin and spread of Siberian ancestry in Europe. *Nature Communications* 9.
- Lehtonen, Mikko 2004. Suomalaisuus luontona. *Suomi toisin sanoen*, s. 55–75. Toim. Lehtonen, Mikko, Olli Löytty ja Petri Ruuska. Vastapaino, Tampere.

- Lehtonen, Mikko ja Koivunen, Anu 2010. Kansalainen minä: Median ihannesubjektit ja suostumuksen tuottaminen. *Valta Suomessa*, 229–250. Toim. Pietikäinen, Petteri. Gaudeamus, Helsinki.
- Macdonald, Sharon 2013. *Memorylands. Heritage and Identity in Europe Today*. Routledge, London ja New York.
- Nyman, Jopi ja Schuurman, Nora 2012. Kansallinen eläin. Suomenhevosen ekonationalistiset diskurssit. *Alue ja ympäristö* Vol. 41 Nro 2, s. 34–45.
- Paasi, Anssi 1999a. Nationalizing Everyday Life: Individual and Collective Identities as Practice and Discourse. *Geography Research Forum* 19, p. 4–21.
- Paasi, Anssi 1999b. The Changing Pedagogies of Space: The Representation of the Other in Finnish School Geography Textbooks. *Text and image: Social construction of Regional Knowledges*, pp. 226–237. Eds. Stanley Brunn, Anne Buttimer ja Ute Wardenga. Institut für Länderkunde, Leipzig.
- Paasi, Anssi 2016. Dancing on the graves: Independence, hot/banal nationalism and the mobilization of memory. *Political Geography* 54, p. 21–31.
- Paunonen, Heikki 1995. Puhesuomen muuttuva omistusmuotojärjestelmä. *Virittäjä* 4/1995, s. 501–531.
- Petersoo, Pille 2007. What does ‘we’ mean? National deixis in the media. *Journal of Language and Politics* Vol. 6 Nro 3, p. 419–436.
- Pälli, Pekka 2003. Ihmisryhmä diskurssissa ja diskurssina. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67265/951-44-5580-0.pdf?sequence=1&jaisAllowed=y>. Luettu 19.2.2020.
- Rossi, Leena-Maija 2017. Satavuotiaan Suomen kuviteltu ja kuvateltu ”maakuva”. *Näkyväksi seipitetty maa. Näkökulmia Suomen visualisointiin*. Kalevalaseuran vuosikirja 96, 265–281. Toim. Mäkiranta, Mari, Piela, Ulla ja Timonen, Eija. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Smith, Laurajane 2006. *Uses of Heritage*. Routledge, New York.
- Smith, Laurajane ja Campbell, Gary 2018. The Tautology of ‘Intangible Values’ and the Misrecognition of Intangible Cultural Heritage. *Heritage ja Society* Vol. 10 Nro 1, p. 26–44.
- Tarkka, Lotte, Stepanova, Eila ja Haapoja-Mäkelä, Heidi 2018. The Kalevala’s Languages: Receptions, Myths, and Ideologies. *Journal of Finnish Studies* Vol 21 Nro 1–2, p. 15–45.
- Wylie, John 2016. A Landscape Cannot Be a Homeland. *Landscape Research* Vol 41 Nro 4, p. 408–416.